

KOMMENTARER: TRYGVE SÖDERLING

Den nya katastrofen

1. MASSAKRER. Hamas utsatte Israel för ett Butcha. Israel svarar med att förvandla Gaza till ett Mariupol. Sjunde oktober var den svartaste dagen i Israels historia, räknat i judiska dödsoffer. En månad senare var antalet civila palestinier som dödats i Gaza redan större än antalet civila ukrainare dödade av Ryssland under nu snart två års krig.

2. ”SITUATIONEN”. Den israeliska författaren David Grossman publicerade i juli en essä till Israels 75-årsdag som i *Dagens Nyheter* fick rubriken ”Israel måste förstå att en ockupationsmakt inte kan vara demokratisk”.

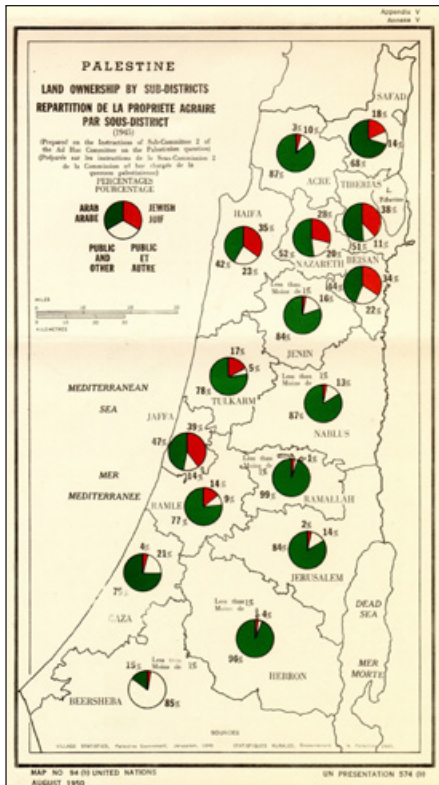
”Situationen”. Det är, som många läsare känner till, vad vi israeler kallar vårt förhållande till palestinerna. Så benämner vi årtionden av blodspillan, av krig och ”operationer” vars hunger aldrig mätts, av ockupation och dess motstånd, av bosättningar, överträdelser – i ordets alla bemärkelser – och terrorism.”

Grossman beskrev den ”nästan fullständiga likgiltighet de flesta israeler känner inför ockupationen av det palestinska folket och deras land” och talade om verklighetsflykt. ”Vi gömmer oss djupare inne i oss själva och ger efter för apati och fatalism, söker tröst i religionen, självförhärligande i nationalismen.” Sen dess har verkligheten gjort sig påmind, men det har inte gjort Grossmans reflektioner mindre aktuella.

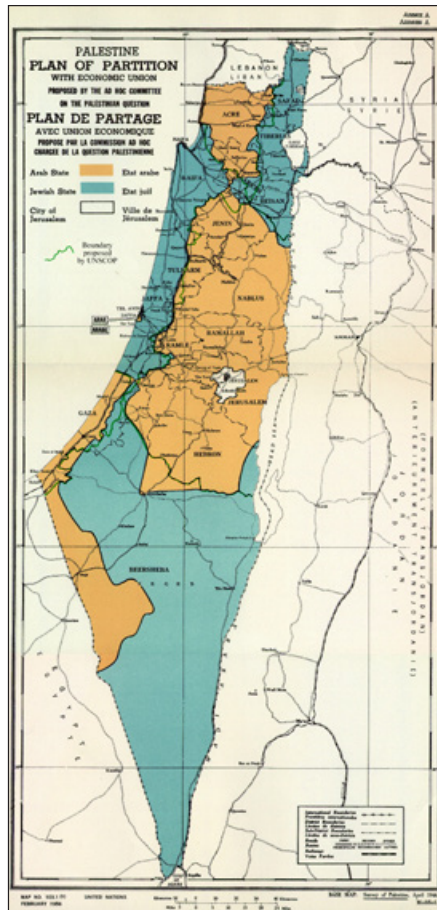
3. EN NY NAKBA? Samtidigt är det också sjuttiofem år sedan *nakban* (det arabiska ordet för katastrof). Israels grundande 1948 var en tragedi för majoritetsbefolkningen och inbegrep fördrivningen av omkring 700 000 palestinska araber. På den judiska sidan skapades myten att dessa flyktingar – cirka hälften av de dåvarande arabiska invånarna – gett sig av av eget oförstånd eller på sina ondsinta ledares uppmaning. Legendan, som är populär också bland högerkristna, raserades slutgiltigt när de militära arkiven 1978 blev tillgängliga för israeliska historiker som Benny Morris, Ilan Pappé med flera. De kunde bekräfta vad de fördrivna visste: att de judiska styrkorna använde våld, hot och – på minst ett 50-tal orter – regelrätta massakrer i en systematisk och framgångsrik etnisk rensning.

En stor del av invånarna i Gaza härstammar från nakba-flyktingar. När den israeliska armén nu genomför en ny operation – som svar på Hamas oförsvarbara massaker på över tusen israeler, av vilka 845 civila – finns det för största delen av området 2,4 miljoner invånare ingenstans att fly. Det är ju själva idén med ett fängelse.

4. AVSKRÄCKA? Israels officiella mål är att ”krossa” Hamas, men ett lika starkt motiv tycks, liksom under tidigare bombningar, vara att statuera exempel. Det nu femsiffriga palestinska dödstalet ska avskräcka Gaza från att i fortsättningen stöda militanta grupper. Avskräckningen fungerade inte

Jordägförhållandena i Palestina 1945: grönt = i arabisk, rött = i judisk ägo.

Delningsplan för Palestina, antagen i FN i november 1947. Enligt planen skulle den judiska staten (grön på kartan) med en tredjedel av befolkningen få 57% av området, inklusive merparten av den fruktbara jordbruksmarken. 80% av det planerade judiska området ägdes då av araber. Hälften av Palestinas arabiska befolkning skulle enligt planen tvångsflyttas från den judiska till den blivande arabiska staten (gul). — Efter kriget 1948, 1967 och 1973 kontrollerar den israeliska staten i praktiken hela det före detta palestinska mandatet.

Hundratals byar och städer i Palestina ”rensades” på sin arabiska befolkning under striderna 1947–48. På ett 50-tal orter genomförde judiska styrkor massaker på civila. De cirka 700 000 palestinska flyktingarna förbjöds att återvända och 1965 förstörde Israel över 100 av det som fanns kvar av de arabiska byarna. En interaktiv karta med detaljer om varje ort finns på en.wikipedia.org/wiki/Nakba. Mellan 1948 och 1951 flyttade eller flydde omkring 260 000 judar från arabländer till Israel.

under de tidigare stora hämndbombningarna av Gaza 2008–09 (3 döda civila israeler) och 2014 (5), som tillsammans krävde cirka tvåtusen civila palestiniers liv.

5. VIETNAM-MOMENTET.

Kritiken mot USA:s krigföring i Vietnam växte sig gradvis starkare under 1960- och -70-talen, i västvärlden och internt i USA. Också i fråga om Israels senaste krig i Gaza kan man tala om ett ”Vietnam-moment” där det inledande sympatikapitalet för offren för Hamas pogrom och för gisslan snart övertrasserades av de lika chockerande palestinska dödsiffrorna. Samtidigt som den interna kritiken växer både i Israel och USA, försöker USA:s ledning försiktigt markera att ett urskillningslöst våld mot civila inte ser bra ut.

6. INTERNT. Till de positiva sidorna i Israel hör den press- och yttrandefrihet som råder för judar i det inre territoriet. Årets massiva demonstrationer mot den sittande ytterhögerregeringens plan att ”or-

bånisera” domstolväsendet var ett hälsotecken, eftersom domstolarna hittills dämpat åtminstone vissa av brotten mot palestinerna. Intressant

är också att så gott som alla seriösa israeliska spelfilmer som gått på export förhåller sig kritiskt till ockupationen, ifall den berörs.

7. SAMFÖRSTÅND. Redan dagen efter Hamas pogrom påpekade ledarskribenten Tal Schneider i *The Times of Israel* att landets premiärminister Netanyahu i årtal aktivt har stött Hamas bland annat genom att låta rörelsen ta emot finansiering från Qatar. Under ett Likud-möte 2019 förklarade Netanyahu syftet: att fördjupa motsättningen mel-

lan det Hamas-kontrollerade Gaza och palestinierna på Västbanken för att förhindra uppkomsten av en palestinsk stat.¹ I våra större media har Netanyahu's Faust-kontrakt sällan nämnts.

8. ENSTATSLÖSNINGEN. Kan en stat stänga gränserna och spärra tillgången till vatten, mat, el och sjukvård så är det drabbade området de facto redan en del av den härskande maktens territorium. Kollektiv bestraffning är givetvis ett krigsbrott, men ockupanten är också ansvarig för att aktivt skydda civilbefolkningen i området.

9. BEHÅLLARNA. Också Västbanken, östra Jerusalem och Golan är de facto delar av Israel (Stor-Israel) – ”interna behållare för en etniskt utrensad, oönskad problembefolkning”, som undertecknad konstaterade på denna plats för 15 år sen.² Utopin om en palestinsk stat har blivit en tom fras, en förvändning för västledare att blunda för fakta: ”enstatslösningen” är sedan länge den enda verkligheten, en ”1+0-stat” där nollan står för den sedan 1967 ockuperade befolkning, fem miljoner skuggmedborgare utan rösträtt, som lever inom Stor-Israel men utanför de officiella gränserna.

10. SANNINGAR. Till skillnad från i Rysslands pågående krig, där Kreml valt att ljuga helt hejdlöst om ett Ukraina styrt av ”nazister och knarkare”, har bägge ”parter” i konflikten mellan Israel och palestinierna rätt i mycket av det de säger om motståndaren. Israel har rätt i att Hamas är en terrororganisation som använder civila som mänskliga sköldar. Palestinierna (och största delen av omvärlden) har rätt i att Israel är en ockupationsmakt, etnokrati och apartheidstat. Beteckningen apartheid är tyvärr inget propagandistisk slagord utan ett faktum som har konstaterats inte bara av Human Rights Watch och Amnesty utan också av tunga israeliska opinionsbildare som Michael Ben-Yair, före detta riksåklagare, och Avraham Burg, före detta talman i Knesset.

1 www.timesofisrael.com/for-years-netanyahu-propped-up-hamas-now-its-blown-up-in-our-faces/

2 nyaargus.fi/2009/01/kommentarer.html

11. LIKHETER mellan Israels och Rysslands ledning finns visserligen också: bägge lutar sig mot fantasier om en historisk ”rätt” att expandera. Få i väst köper Putins idé att Ukraina och ukrainare egentligen inte finns – jämför de tidiga israeliska ledarnas hävdande att de kom till ett ”land utan folk” – men i sociala medier och insändarspalter ser man fortfarande föreställningen att israelerna egentligen har ”fått” landet, eller ”återtagit” det. Oberoende av om donationen ska ha gjorts av Jahve eller lord Balfour stöds denna vilda teori inte av någon annan stat, inte ens av USA.

12. ORDET. Den nya katastrofen har också eldat på hatbrotten mot både judar och araber i bland annat Europa. I bägge fallen borde man tala om *antisemitism*, för också araber är ”semiter” och arabiska det största semitiska språket. Att det inte görs säger något om ordets kolonialmakt över tanken. Här gömmer sig också en del omedveten rasism. Våld ska inte belönas, säger vi, och när Ukraina fortsätter försvara sig stöds landet solidariskt av de flesta västländerna. Arabisk solidaritet mäts av någon orsak med ett annat mått.

13. KRISTNA? En annan paradox är att de muslimska palestiniernas öde i sista hand avgörs av Förenta Staternas evangelikala kristna – en fjärdedel av befolkningen – som skapar sig sin åsikt om konflikten i Mellanöstern på så kallad magkänsla, utan hänsyn till fakta i denna värld eller till kristna principer om mänskors lika värde.

14. KLIMATET. Med Palestina-konflikten är det som med klimatförändringen. Alla vet vad som borde göras, men på kort sikt är det bekvämare att låta bli och låtsas att problemen försvinner av sig själva. En väg mot en politisk lösning stängdes 1995 när en israelisk högeraktivist mördade premiärminister Yitzhak Rabin. Sedan dess ingen Osloprocess, bara periodvisa stormar, bränder, stigande vatten.

15. FÄNGELSET Gaza är såtillvida ovanligt att man annars vanligtvis buras in för att ha begått ett brott, inte för att man utsatts för ett.

27.11.2023